

Friheten og demokratiet i fare (Kråkerøytalen) (utdrag)

Taler
Einar Gerhardsen

Dato
29 februar 1948

Sted
Kråkerøy

1 [...]

Det tsjekkosllovakiske folket står for oss som et frihetselskende folk, som tappert har kjempet mot overfallsmenn og undertrykkere av alle slag. Vi har følt oss i et merkelig slektskapsforhold til dette folket, sympatisert med det og høyaktet det. Derfor gjør det oss så inderlig ondt å være vitne til det som nå skjer.

Kommunistene er vel de eneste som gleder seg. De sier at det er folkeviljen og folket som nå har seiret. Vi andre har vanskelig for å forstå at det da skulle være nødvendig å sette helt utenfor det parlamentet som det tsjekkiske folket selv har valgt. Og vi har vanskelig for å forstå at kommunistene ikke skulle kunne avvente resultatet av de valgene som skulle ha funnet sted om et par måneder. Under disse omstendigheter må man ha oss tilgitt at vi ikke finner mer enn én naturlig forklaring, nemlig den at kommunistene ikke våget å legge avgjørelsen hos folket i frie valg.

15 Hendingene i Tsjekkoslovakia har hos de fleste nordmenn ikke bare vakt sorg og harme - men også angst og uhyggestemning. Problemet for Norge er, så vidt jeg kan se, i første rekke et innenrikspolitisk problem. Det som kan true det norske folkets frihet og demokrati - det er den fare som det norske kommunistparti til enhver tid representerer.

20 Den viktigste oppgaven i kampen for Norges selvstendighet, for demokratiet og rettssikkerheten er å redusere kommunistpartiet og kommunistenes innflytelse mest mulig.

25 Vi må ikke skape noen hetsstemning mot dem. Vi skal ikke bekjempe dem med de samme metodene som deres tsjekkiske partifeller bekjemper sine politiske motstandere. De norske kommunister vil fortsatt kunne nyte godt av alle

30 demokratiske rettigheter. De vil kunne tale og skrive fritt. Ingen aksjonskomiteer fra andre partier vil foreta utrenskninger i deres redaksjoner, eller blant deres tillitsmenn. Deres representanter i Stortinget og kommunestyrer vil kunne fortsette sitt arbeid der, inntil velgerne i frie valg erstatter dem med andre. Og de vil kunne fortsette sitt arbeid for å vinne 35 posisjoner i fagorganisasjonen og nytte sin innflytelse der til å lage aksjoner som skaper forstyrrelser i hele vår samfunnsøkonomi.

Vi skal kjempe mot kommunistene med demokratiske midler og åndelige våpen.

40

Vi skal prøve å overbevise de mange som under krigen i god tro gikk med dem, fordi de trodde kommunistpartiet var nasjonalt og demokratisk. I dag har ingen lenger rett til å være i god tro. De som står i spissen for kommunistpartiet i Norge, er Komintern- og Kominform-kommunister. Som sine kampfeller i 45 andre land er de i sine hjerter tilhengere av terror og diktatur. Ingen vakre deklamasjoner må lenger hindre folk i å se denne brutale sannheten åpent i øynene - selv om det for mange blir en uhyggelig oppdagelse. De eneste som kan gi bevis for at denne strenge dom er uriktig, er de norske kommunister selv. De kan gjøre det ved klart å ta avstand fra den framgangsmåten deres tsjekkiske 50 partifeller har nyttet, og ved åpent å bryte med de internasjonale kommunistorganisasjoner. Men det gjør Peder Furubotns parti aldri. De medlemmer av kommunistpartiet som ønsker å sette Norge foran andre land, og friheten og demokratiet foran andre idealer, må derfor bryte med kommunistpartiet. Fordi jeg tror at problemet for tiden er et innenrikspolitisk 55 problem, synes jeg en har rett til å si at det foreløpig ikke er noen fare for Norge. Det sier jeg i tillit til at det frie norske folket selv sørger for å redusere kommunistpartiet til den beskjedne sekt det var før krigen. Og med det er faren for tsjekkosllovakiske tilstander i Norge redusert tilsvarende. Vi skal se alvoret i situasjonen åpent i øynene, men heller ikke her er det grunn til å male bildet for 60 svart.

I en tid som denne hviler det et stort ansvar på alle politiske partier og deres tillitsmenn, på alle organisasjoner og på pressen. Hvis en noen gang skulle ha rett til å stille krav om saklighet og anstendighet i den offentlige debatt, så burde 65 det være i en tid som den vi nå gjennomlever.

Kilde

Olaf Solumsmoen og Olav Larsen (red): Med Einar Gerhardsen gjennom 20 år. Oslo 1967, s. 61-62.

70

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/friheten-og-demokratiet-i-fare-krakeroytalen-utdrag>

75

80

85

90

95

100

105